

*Ілин Л. М.,**кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри права імені академіка УАН о. Івана Луцького,
проректор з якості освіти та цифрової трансформації
Закладу вищої освіти «Університет Короля Данила»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4319-2327>*

ВИБІРКОВА ПРАВОВА ТЯГЛІСТЬ ЯК ПРИНЦИП КРИТИЧНОЇ РЕКОНСТРУКЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ ПРАВОВОЇ СПАДЩИНИ

Анотація. У статті досліджено вибіркиму правову тяглість як принцип критичної реконструкції правової спадщини в сучасному українському правопорядку. Правову спадщину охарактеризовано як сукупність успадкованих норм, інститутів, доктрин, символів, практик і досвіду, належність яких до минулого сама собою не визначає їхньої нормативної цінності. Правову тяглість розкрито як спосіб установлення змістового зв'язку між станами правової системи через відбір, тлумачення, передавання, переосмислення, адаптацію та інституціоналізацію елементів спадщини. Її відмежовано від правонаступництва, що передбачає формально-юридичний перехід прав, обов'язків і компетенцій, а також від правової традиції та історичної пам'яті. Показано, що історична пам'ять забезпечує відбір та інтерпретацію державно-правового минулого, формуючи ціннісне середовище правотворення, тоді як правова традиція відтворює відібрані смисли в юридичній мові, доктрині, освіті та правозастосуванні. Вибірковість тяглості не отожднюється з довільністю, а означає необхідність публічно обґрунтованого вибору між способами поведінки з успадкованими правовими елементами. Для їх оцінювання запропоновано сім взаємопов'язаних критеріїв: конституційно-аксіологічну сумісність; відповідність правам людини та верховенству права; історичну достовірність; узгодженість із національною і конституційною ідентичністю; демократичну легітимність; функціональну та інституційну спроможність; системну сумісність із чинним правопорядком і міжнародними зобов'язаннями України. Залежно від результатів оцінювання обґрунтовано чотири режими критичної реконструкції спадщини: збереження, переосмислення, адаптацію та відмову. Наголошено, що відмова від колоніальних, тоталітарних і репресивних норм та практик не означає стирання пам'яті або заперечення правової тяглості, якщо такі елементи зберігаються як задокументований негативний досвід. Послідовне застосування визначених критеріїв і процедур публічного мотивування дає змогу поєднати історичну свідомість із вимогами конституціоналізму, прав людини, демократії та української правової ідентичності.

Ключові слова: правова спадщина, вибіркова правова тяглість, правова традиція, історична пам'ять, правонаступництво, український правопорядок, деколонізація, верховенство права.

Постановка проблеми. Якщо говорити про історичне минуле, то воно присутнє в праві не тільки як сукупність документів, пам'яток або завершених інституційних форм, а й через саму мову права, моделі юридичного мислення, уявлення про легітимність влади, способи організації публічних інститутів, професійні практики та суспільні очікування. Для української

правової системи така сукупність має особливе значення, адже тривалі періоди бездержавності, дія різних імперських правових режимів, радянська уніфікація, відновлення незалежності та сучасна європейська інтеграція утворили складну, внутрішньо неоднорідну правову спадщину. Компоненти останньої не можуть бути ані механічно успадковані, ані сукупно відкинуті без ризику втрати історичної пам'яті, правової ідентичності та інституційної стійкості.

Якщо говорити про правову спадщину, то М. Рязанов пропонує розглядати її як багатовимірну систему правових артефактів, цінностей, суб'єктів і досвіду та простежує механізми трансляції правових смислів у формуванні українського права [1, с. 38–40, 120–121]. Так само вчений доводить, що правова спадщина становить змістове джерело розвитку, тоді як спадкоємність виявляється через збереження, використання й переосмислення цього джерела [2, с. 459].

Звідси виникає проблема, яка виходить за межі дослідження структури правової спадщини та способів її передавання. Необхідно визначити критерії, за якими сучасний правопорядок може вирішувати, які елементи минулого доцільно зберегти, які переосмислити або адаптувати, а від яких – відмовитися. За відсутності таких критеріїв звернення до історичного досвіду тяжіє до двох протилежних думок. Перша полягає в некритичному традиціоналізмі, коли давність правового явища помилково сприймається як доказ його цінності та правомірності. Друга виявляється в радикальному запереченні минулого, за якого модернізація права отожднюється з повним розривом із його історичними основами. Обидва підходи не враховують, що правовий розвиток має вибірковий характер і поєднує збереження, переосмислення, адаптацію та відмову від окремих елементів правової спадщини.

В умовах сьогодення, коли активно відбуваються процеси деколонізації й декомунізації, конституційного самовизначення, реформування судової та адміністративної систем, відновлення історичних назв і символів, переоцінки радянського законодавчого та інституційного досвіду, описана вище проблема має визначальне значення. Значення правового спадкування посилюється і тим, що в ході реалізації описаних процесів необхідно не лише встановити походження певного елемента, а й визначити, чи відповідає він сучасному конституційному порядку, правам людини, демократичній легітимності та українській правовій ідентичності. Саме тому правова тяглість потребує осмислення не як інерції минулого, а як принципу критичної реконструкції.

Стан дослідження. Теоретичне осмислення правової спадщини та правової тяглості розвивається в межах кількох взає-

мопов'язаних наукових підходів. У працях М. Рязанова правова спадщина розглядається як змістовий ресурс розвитку правової системи, а спадкоємність – як механізм відбору, передавання та актуалізації успадкованих правових елементів [1–2]. М. Кригієр [3] і Г. Гленн [4] інтерпретують право як традицію, нормативна дія якої забезпечується не механічним збереженням минулого, а його постійним тлумаченням і пристосуванням до нових суспільних умов.

У межах теорії перехідного правосуддя, представлені працями Р. Тейтель, правова трансформація осмислюється як поєднання розриву з неправовими практиками минулого та критичного опрацювання їхніх суспільних і юридичних наслідків [13].

Загалом у науковій літературі простежується перехід від уявлення про правову тяглість як автоматичне збереження успадкованих норм та інститутів до її розуміння як вибіркового, інтерпретаційного й нормативно обґрунтованого процесу їх збереження, переосмислення, адаптації або відкидання.

Мета статті. Метою статті є теоретичне обґрунтування вибіркової правової тяглості як принципу критичної реконструкції історичної правової спадщини, розмежування правової спадщини, правової тяглості, правової традиції, історичної пам'яті та правонаступництва, а також формулювання критеріїв і режимів включення елементів державно-правового минулого до сучасного українського правопорядку.

Виклад основного матеріалу. Розкриваючи роль вибіркової правової тяглості, доцільно насамперед уточнити категоріальний статус самої правової спадщини. У найширшому значенні вона є сукупністю всього юридично значущого, що сформовано попередніми епохами та перебуває у розпорядженні сучасної правової спільноти. До неї належать тексти нормативних актів і конституційних проєктів, правові інститути й процедури, доктрини та поняття, моделі юридичного мислення, судові й адміністративні практики, символи, професійні ритуали, уявлення про справедливість, а також досвід правового опору, деформації та насильства. Така множинність пояснює визначення М. Рязанова, який правову спадщину трактує є морфологічно впорядкованою багатовимірною системою, що об'єднує правові артефакти, цінності, суб'єктів і досвід [1, с. 135–140, 187–206].

Важливо, що слово «спадщина» в цьому контексті не є позитивною оцінкою. Воно вказує на походження і доступність правового матеріалу, але не вирішує питання про його сучасну нормативну цінність. До складу спадщини можуть одночасно входити практики самоврядування і бюрократичного підпорядкування, традиції обмеження влади та моделі її необмеженої концентрації, правозахисні ідеї й репресивні юридичні технології. Тому правова спадщина є об'єктно-змістовою і потенційною категорією, яка відповідає на питання, що саме устакановано та може впливати на сучасне право. Її наявність створює можливість актуалізації, але не обов'язок відтворення.

Натомість правова тяглість має іншу природу. Вона характеризує не сукупність успадкованих елементів, а спосіб установлення змістового зв'язку між минулим, сучасним і майбутнім права. Правова тяглість відображає взаємозв'язок між різними історичними станами правової системи та має процесуальний і нормативний характер. Її процесуальний характер виявляється у відборі, тлумаченні, передаванні, переосмисленні та інституціоналізації елементів правової спадщини, а нормативний – у необхідності обґрунтовувати доцільність їх збереження, зміни або відкидання. Отже, якщо правова спадщина відповідає

на питання «що залишилося від попередніх етапів правового розвитку?», то правова тяглість пояснює, «як і на яких підставах елементи минулого зберігають або набувають конкретного значення в сучасному праві?».

Таке розмежування спирається і на висновок М. Рязанова про доцільність розглядати спадщину та спадкоємність відповідно як об'єктну і процесуальну сторони, адже спадщина потребує дослідження структури та динаміки історичного матеріалу, а спадкоємність показує можливості його використання й переосмислення в нових умовах [1, с. 40]. Проте поняття правової тяглості не цілком збігається зі спадкоємністю. Спадкоємність акцентує увагу на сам процес передавання, тоді як тяглість виражає якість, режим і принцип змістовної неперервності правового розвитку. Вона допускає зміну форм, перерви в інституційному існуванні та відмову від частини успадкованого, якщо водночас зберігається або відновлюється ціннісно значущий зв'язок між етапами правового розвитку.

Правову тяглість слід також відрізнити від правонаступництва – формально-юридичного переходу прав, обов'язків і компетенцій. Держава може бути правонаступником попереднього утворення, але відмовлятися від його репресивних практик, або не мати безперервної інституційної лінії, проте реконструювати давні конституційні ідеї як складову сучасної ідентичності.

З огляду на це пропонуємо визначати правову тяглість як принцип і режим історично свідомого, конституційно обмеженого та ціннісно вмотивованого зв'язку між послідовними станами правової системи, що забезпечується шляхом відбору, інтерпретації, трансляції, адаптації та інституціоналізації елементів правової спадщини. Визначення підкреслює, що тяглість не є тотожністю минулого і сучасного. Її предметом є не збереження незмінної форми, а підтримання змістовної ідентичності правопорядку в умовах трансформації.

При цьому, в механізмі тяглості історична пам'ять і правова традиція виконують різні функції. Пам'ять відбирає події, інститути й тексти, надає їм значення та включає до наративів про походження держави і права. Вона є чинником який безпосередньо не створює норму, але формує ціннісне, інтерпретаційне й легітиміційне середовище правотворення. Натомість правова традиція забезпечує стаке відтворення відібраних смислів у юридичній мові, освіті, доктрині, правозастосуванні та інституційних процедурах. Тобто, традиція не охоплює всю спадщину, а перетворює суспільно визнану її частину на дієвий компонент сучасного права.

Стосовно теміну «вибіркова» то він не використовується як синонім довірливості. Навпаки, він фіксує необхідність введення історичного вибору з площини політичної доцільності у площину публічно сформульованих правових критеріїв. Будь-який правопорядок фактично здійснює відбір в ході якого одні норми зберігаються, інші змінюються, частина інститутів відновлюється символічно, а від певних практик відмовляються. Як наслідок, важливо встановити умов, за яких такий відбір є правовим, послідовним і несуперечливим.

Вибіркова правова тяглість, таким чином, не передбачає ані безумовного збереження всього успадкованого, ані повного розриву з минулим. Давність правової норми чи інституту сама собою не доводить їхньої цінності, однак і модернізація права не вимагає автоматичної відмови від історично сформованих правових конструкцій. Такий підхід узгоджується з висновками М. Кригієра та Г. Гленна, які показують, що минуле зберігає

нормативне значення лише через його передавання, відбір та інтерпретацію сучасною правовою спільнотою [3, р. 239; 4, р. 202–207]. Аналогічно й в дослідженні А. Вотсона, П. Леграна і Г. Тойбнера доведено, що перенесена правова конструкція не відтворюється механічно, а змінюється під впливом місцевої правової культури та інституційного середовища [5; 6, р. 117; 7, р. 11–32]. Сукупно ці підходи підтверджують, що збереження, зміна або відмова від елементів правової спадщини мають бути результатом не довільного рішення, а послідовної правової оцінки.

З огляду на це принцип вибіркової правової тяглості в нормативному значенні слід розуміти як вимогу до правотворця, суду, органів публічної влади та професійної правничої спільноти обґрунтовувати рішення щодо подальшого використання елементів правової спадщини. Їх збереження, переосмислення або адаптація мають ґрунтуватися на оцінюванні відповідності Конституції України, правам людини і принципу верховенства права, історичної достовірності, сумісності з національною та конституційною ідентичністю, демократичної легітимності, функціональної спроможності й узгодженості із сучасною правовою системою. Так само належного обґрунтування вимагає відмова від успадкованого елемента, особливо якщо він тривалий час був частиною правової практики або зберігає значення для ідентичності певної спільноти. Отже, принцип вибіркової правової тяглості поширює вимогу правової аргументації як на збереження історично сформованих норм та інститутів, так і на їх зміну або відкидання.

Конкретизація цієї вимоги передбачає послідовне застосування семи взаємопов'язаних критеріїв. Вони дають змогу визначити не лише прийнятність певного елемента правової спадщини для сучасного правопорядку, а й належний спосіб його подальшого використання.

Визначальним є критерій конституційно-аксіологічної сумісності. У преамбулі Конституції України відповідальність перед минулими, сучасними та майбутніми поколіннями поєднана з багатовіковою історією українського державотворення, тоді як статті 1, 3 і 8 закріплюють засади демократичної правової держави, пріоритет людської гідності та верховенство права [8]. Тому елемент правової спадщини може бути збережений або відновлений лише за умови, що його зміст чи можливе сучасне тлумачення узгоджуються із цим конституційним ціннісним ядром.

Із попереднім безпосередньо пов'язаний критерій відповідності правам людини та верховенству права. Історична давність або символічна значущість норми чи інституту не можуть виправдовувати дискримінацію, свавільний примус або підпорядкування особи державі. Якщо порушення прав людини становить невіддільну частину змісту або призначення певного інституту, такий інститут не підлягає збереженню чи адаптації.

Наступним є критерій історичної достовірності та відповідності контексту. Звернення до правової спадщини має спиратися на перевірені джерела, враховувати обставини виникнення відповідного явища та відмежовувати реальну історичну практику від її пізніших політичних інтерпретацій і міфологізації. Сучасне прочитання історичного елемента є можливим, однак воно повинно бути чітко представлене саме як нова нормативна інтерпретація, а не як відтворення його нібито незмінного первісного значення.

Важливим є також критерій сумісності з національною ідентичністю. Декларація про державний суверенітет України [9],

Акт проголошення незалежності України [10] та Закон України «Про правонаступництво України» [11] закріпили суверенну волю Українського народу, незалежність і юридичну безперервність держави. У цьому контексті тяглість української державності постає засобом її легітимації через історію національного самовизначення [12, с. 12–21]. Водночас вона не може слугувати підставою для збереження норм, символів чи інституційних моделей, які заперечують українську правову суб'єктність або відтворюють колоніальні та імперські ієрархії.

Оцінювання правової спадщини повинно враховувати й критерій демократичної легітимності. Рішення щодо історичних символів, інституцій і моделей організації влади мають прийматися на основі відкритого суспільного та представницького обговорення, з урахуванням множинності історичних досвідів і можливості аргументованого заперечення. Проте суспільна підтримка сама собою не замінює конституційно-правової перевірки й не може легітимувати дискримінаційні або репресивні практики.

Окремого значення набуває критерій функціональної та інституційної спроможності. Навіть ціннісно прийнятний історичний інститут не завжди може бути безпосередньо відновлений у сучасному правопорядку, оскільки змінилися суспільні відносини, технології, система публічного управління та принципи поділу влади. Тому необхідно оцінювати не лише історичну форму такого інституту, а насамперед його функцію, зв'язок з іншими елементами правової системи, необхідні ресурси, можливі конфлікти компетенцій і наслідки для правової визначеності.

Завершальним є критерій системної узгодженості із чинним правопорядком та міжнародними зобов'язаннями України. Він не виключає можливості глибокої правової реформи, проте вимагає передбачуваності змін, запровадження належних перехідних механізмів, дотримання принципу пропорційності та контролю за наслідками ухвалених рішень. Послідовне застосування всіх семи критеріїв дає змогу перевести вибір між збереженням і відмовою від елементів правової спадщини зі сфери політичної дискреції у сферу правового оцінювання та публічного обґрунтування.

Результатом такого оцінювання може бути збереження, переосмислення, адаптація або відмова від певного елемента правової спадщини. Збереження є доцільним тоді, коли відповідний елемент узгоджується з конституційними цінностями, залишається функціонально спроможним і не порушує системної єдності чинного права. У цьому випадку можуть уточнюватися його форма або окремі способи застосування, однак основний зміст і суспільне призначення залишаються незмінними.

Переосмислення застосовується до правових текстів, символів і концептів, значущий зміст яких може бути збережений, хоча їхнє первісне тлумачення вже не відповідає сучасним суспільним і правовим умовам. У такому разі змінюється спосіб розуміння історичного елемента, але зберігається його ціннісне ядро. Водночас необхідно чітко розмежовувати первісний історичний зміст і його сучасну нормативну інтерпретацію.

Адаптація, або інституційна реконструкція, необхідна тоді, коли правова спадщина містить суспільно значущу функцію чи принцип, проте історична форма їх реалізації є несумісною із сучасним правопорядком. На відміну від переосмислення, яке стосується передусім зміни значення, адаптація передбачає перетворення організаційної або нормативної форми елемента.

Унаслідок цього його історичний зміст узгоджується з вимогами конституціоналізму, прав людини, демократичного врядування та сучасними інституційними умовами.

Відмова стає необхідною за фундаментальної несумісності успадкованого елемента з людською гідністю, правами людини, демократією, суверенністю України або верховенством права. Зокрема, радянська правова ідеологія деформувала українську правову традицію через утвердження пріоритету держави над особою, поширення адміністративно-командних практик і підпорядкування права політичній доцільності. Збереження таких елементів означало б не забезпечення тягlostі українського права, а відтворення історично сформованих деформацій.

Водночас відмова від певної норми, інституту чи практики не означає їх вилучення з історичної пам'яті. Як доводить Р. Тейтель, трансформація правопорядку поєднує розрив із не-правовим режимом із належним юридичним опрацюванням залишеної ним спадщини [13, р. 69–94]. Тому тоталітарна або репресивна норма може втратити юридичну чинність, але повинна зберігатися в історичній і правовій пам'яті як задокументований негативний досвід, знання про який сприяє запобіганню повторенню подібних практик.

Обґрунтоване застосування визначених критеріїв і способів критичної реконструкції потребує належних процедурних гарантій. До них належать встановлення походження та первісного значення відповідного елемента на основі критичного аналізу джерел, проведення окремої конституційно-правової оцінки, залучення суспільних груп, прав та інтересів яких стосується ухвалені рішення, аналіз можливих системних наслідків і забезпечення можливості його подальшого перегляду. Оновлений Контрольний список питань верховенства права Венеційської комісії наголошує, що відновлення інституцій після кризових періодів не повинно відтворювати вразливості попередньої системи, а правові реформи мають враховувати тяжкість минулих порушень, рівень суспільної довіри та вимоги правової визначеності [14, р. 43–46].

Необхідною процедурною вимогою є також публічне мотивування ухваленого рішення. Воно повинно містити пояснення походження і сучасного значення відповідного елемента правової спадщини, критеріїв, за якими обрано спосіб його збереження, переосмислення, адаптації або відкидання, а також причин відмови від можливих альтернатив. За таких умов державна політика пам'яті може поєднувати захист української державності та деколонізацію з академічною свободою, доступом до архівних джерел, відкритою суспільною дискусією і судовим контролем. Лише за дотримання цих вимог історична пам'ять виконуватиме функцію критичного відбору й осмислення державно-правового минулого, а не перетворюватиметься на інструмент політичної міфологізації.

Висновки. Таким чином, правова спадщина і правова тягlostь є взаємопов'язаними, але різними категоріями. Спадщина має об'єктно-змістову природу й охоплює успадковані норми, принципи, інститути, цінності, доктрини, символи, практики та досвід. Тягlostь є темпорально-реляційною, процесуальною і нормативною категорією, що характеризує спосіб установлення зв'язку між минулим, сучасним і майбутнім права. Належність до спадщини не породжує обов'язку збереження.

Історична пам'ять здійснює відбір та інтерпретацію державно-правового минулого, формуючи ціннісне середовище правотворення, а правова традиція забезпечує відтворення,

адаптацію й інституціоналізацію відібраних смислів. Вибіркова правова тягlostь є принципом історично свідомого, конституційно обмеженого та ціннісно вмотивованого перенесення спадщини до сучасного права. Вона спирається на сім критеріїв: конституційно-аксіологічну сумісність; права людини і верховенство права; історичну достовірність; національну та конституційну ідентичність; демократичну легітимність; інституційну спроможність; системну узгодженість.

Література:

1. Рязанов М. Ю. Правова спадщина у формуванні українського права : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01. Національний університет «Одеська юридична академія». Одеса, 2026. 525 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/6c8b664b-aa35-4ee5-83ae-20f9d665110a/content>
2. Рязанов М. Ю. Спадкоємність і правова спадщина: зв'язок у розвитку правової системи. *Право і суспільство*. 2024. № 3. С. 457–462. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.3.70>.
3. Krygier M. Law as Tradition. *Law and Philosophy*. 1986. Vol. 5. P. 237–262. DOI: <https://doi.org/10.1007/BF00190762>.
4. Glenn H. P. Legal Traditions of the World: Sustainable Diversity in Law. 5th ed. Oxford : Oxford University Press, 2014. 423 p.
5. Watson A. Legal Transplants: An Approach to Comparative Law. 2nd ed. Athens : University of Georgia Press, 1993. 121 p.
6. Legrand P. The Impossibility of “Legal Transplants”. *Maastricht Journal of European and Comparative Law*. 1997. Vol. 4. No. 2. P. 111–124. DOI: <https://doi.org/10.1177/1023263X9700400202>.
7. Teubner G. Legal Irritants: Good Faith in British Law or How Unifying Law Ends Up in New Divergencies. *The Modern Law Review*. 1998. Vol. 61. No. 1. P. 11–32. DOI: <https://doi.org/10.1111/1468-2230.00125>.
8. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. База даних «Законодавство України». *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>.
9. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 № 55-XII. База даних «Законодавство України». *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
10. Про проголошення незалежності України : Постанова Верховної Ради Української РСР від 24.08.1991 № 1427-XII. База даних «Законодавство України». *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12#Text>
11. Про правонаступництво України : Закон України від 12.09.1991 № 1543-XII. База даних «Законодавство України». *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1543-12#Text> (дата звернення: 15.08.2026).
12. Стефанчук Р. О. Традиція безперервності української державності. *Право України*. 2021. № 9. С. 12–21.
13. Teitel R. G. Transitional Justice Genealogy. *Harvard Human Rights Journal*. 2003. Vol. 16. P. 69–94. URL: https://digitalcommons.nyls.edu/fac_articles_chapters/340/ (date of access: 15.08.2026).
14. European Commission for Democracy through Law (Venice Commission). The Updated Rule of Law Checklist. CDL-AD(2025)002. Strasbourg, 2025. 56 p. URL: <https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD%282025%29002-e>

Hlyn L. Selective legal continuity as a principle of critical reconstruction of historical legal heritage

Summary. The article examines selective legal continuity as a principle for the critical reconstruction of legal heritage in Ukraine's legal order. Legal heritage is defined as inherited norms, institutions, doctrines, symbols, practices and experiences whose historical origin does not determine their present normative value. Legal continuity is understood

as a meaningful connection between states of the legal system established through the selection, interpretation, transmission, reconsideration, adaptation and institutionalisation of inherited elements. It is distinguished from legal succession, which entails the formal transfer of rights, obligations and competences, as well as from legal tradition and historical memory. Historical memory selects and interprets the state-building and legal past, shaping the axiological environment of law-making, whereas legal tradition reproduces selected meanings in legal language, doctrine, education and law enforcement. The selective nature of continuity is not equated with arbitrariness but requires a publicly reasoned choice among ways of dealing with inherited legal elements. Seven criteria for their assessment are proposed: constitutional and axiological compatibility; compliance with human rights and the rule of law; historical authenticity; consistency with national and constitutional identity; democratic legitimacy; functional and institutional

capacity; and systemic compatibility with the current legal order and Ukraine's international obligations. Four modes of critical reconstruction are substantiated: preservation, reinterpretation, adaptation and rejection. The rejection of colonial, totalitarian and repressive norms and practices does not erase historical memory or disrupt legal continuity, provided that such elements are retained as documented negative experience. Applying these criteria and procedures of public justification makes it possible to combine historical consciousness with the requirements of constitutionalism, human rights, democracy and Ukrainian legal identity.

Key words: legal heritage, selective legal continuity, legal tradition, historical memory, legal succession, Ukrainian legal order, decolonization, rule of law.

Використання штучного інтелекту. Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 10.07.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.08.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.10.2026